

**Изследване на дигиталната компетентност
в трансграничния регион Силистра – Кълъраш
по проект Свързване на образованието през Дунав
Евгения Горанова, Валентина Войноховска**

**Research on digital competence
in the cross-border region Silistra - Calarasi
under the project 'Bridges of Education across the Danube'
Evgenia Goranova, Valentina Voinohovska**

Abstract:

The study of digital competence in the cross-border region Silistra - Calarasi under the Bridges Education Across the Danube project was conducted with the aim of comparing its level with European educational standards. Additional educational services have been provided for its development through new, informal practices. A curriculum has been developed to improve the level of digital competence. Demonstration teaser courses have been developed for its promotion in integrated learning laboratories. The courses are to be implemented in hybrid and face-to-face form.

The residents of the cross-border region receive new opportunities for lifelong learning, inclusion and realization as a result of the project activities.

Keywords: digital competence, electronic survey, educational documentation, teaser courses

For contacts: Assoc. Prof. Evgenia Goranova, PhD, University of Ruse, egoranova@uni-ruse.bg

ВЪВЕДЕНИЕ

Изследването на дигиталната компетентност в трансграничния регион Силистра – Кълъраш е реализирано по проекта BEAD—Bridging Education Across the Danube („Свързване на образованието през Дунав“) по Програма Интеррег VI-A Румъния-България, Приоритет 3: Образован регион. Водещ партньор е Българо-румънската търговска камара – Русе, в партньорство с Търговско-промишлена и земеделска камара – Кълъраш, Русенски университет – филиал Силистра и Университет по аграрни науки и ветеринарна медицина – Букурещ, филиал Кълъраш. Към филиал Силистра като участник по проекта е асоциирана и Професионална гимназия по селско стопанство с. Ситово. Дефинираният трансграничен регион се характеризира като преобладаващо земеделски; с пониски нива на образователно равнище спрямо националните; по-високи нива на неграмотност; ограничен достъп до практически и дигитални умения и завишена безработица.

Ето защо целите на проекта са свързани с подобряване на качеството на образователните услуги чрез нови, неформални процедури и практики; развитието на образователната инфраструктура, с което да се даде възможност на жителите на региона за учене през целия живот, приобщаване и реализация в региона от двете страни на Дунав.

Първият етап на проекта е осъществен в периода октомври-ноември 2025 г. и е свързан с проучване и анализиране на специфичните компетентности – владеене на чужди езици, дигитална и интеркултурна компетентности, сред младежи и преподаватели от регионите на Силистра (България) и Кълъраш

(Румъния). Въз основа на този анализ са определени техните образователните нужди и са разработени учебни програми от тематичния спектър.

Нашето изложение е насочено към представяне и рекламиране на учебната програма по *Дигитална компетентност*.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Методи на изследването

Дигиталните технологии създават предпоставки за качествено образование, поради възможностите за разширяване на обсега на обучаемите; подобряване на гъвкавостта, персонализацията и включването в образователния процес, както и предлагане на по-интерактивни и ангажиращи форми на обучение.

Степента на дигитална компетентност на студенти, ученици и преподаватели от областните центрове Силистра и Кълъраш, и селищата в трансграничния регион, е определена чрез **електронна анкета**. Тя съдържа закрити отговори и въпроси, уточняващи профила на участниците, но запазва тяхната анонимност, което е предпоставка за достоверност на резултатите.

Анализ на резултатите от електронната анкета

Профилът на **целевите групи** от проведеното трансгранично проучване на компетентности в трансграничен регион Силистра - Кълъраш е следният:

- Общ брой - **152 респонденти**, разпределени както следва: 62% учащи в системата за висше образование; 18% учители в системата на средното образование; 16% учащи в системата на средното образование и 4% преподаватели в системата на висшето образование;
- Преобладаващ брой на жените 65%;
- Възрастово разпределение, както следва – 58.82 % са млади хора на възраст от 0 до 24 г.; 27,94 % са участниците на възраст от 35 до 54 години;
- Делът на българския (77,01 %), и румънския етнос (90%) са водещи – следвани от делът на турския етнос – 18.61% и от ромски етнос - 2,19%;
- Достъпът до дигитални устройства и мрежови услуги е висок - над 96%;
- Ресурси се използват предимно за работа и учене.
- Нивото на уменията за търсене на информация, споделяне в социалните мрежи и работа с електронна поща е високо – над 97%.

Анкетираните са оценили **по-ниско** своите **умения** за:

- Използване на облачни услуги и работа върху споделен документ - 83%;
- Създаване на съдържание предимно в електронни таблици - 80%;
- Инсталиране и деинсталиране на софтуер – 72%;
- Разпознаване и избягване на Кибер атаки - 70%

Анализът от анкетните проучвания показва добро общо ниво на дигиталната компетентност на участниците, което е доказателство, че образователните институции в региона работят добре. За да се даде възможност за ново развитие на образователните процеси в трансграничния регион и възможност за усъвършенстване на дигиталните компетенции, е разработена учебна програма за *Дигитална компетентност*. Тя е съобразена с препоръките на Аналитичния доклад от трансгранично проучване на компетентностите в регионите Силистра

(България) и Кълъраш (Румъния) и концепциите на Европейската референтна рамка за дигитални компетентности на граждани DigComp 2.2.[4,5]

Учебна програма по *Дигитална компетентност*

Учебната програма по *Дигитална компетентност* има за цел да изгради актуални знания, умения и компетентности у обучаемите за уверено, отговорно и критично използване на дигитални технологии в професионален и образователен контекст.

Акцентът е върху умения, приложими в ежедневната работа на преподаватели и студенти, като обучението интегрира хибридна форма (20% присъствено + онлайн синхронно/асинхронно), съвместни задачи, групови обменни дейности, мини-проекти и казуси.

Основни теми в учебната програма са:

- Информация и информационна грамотност (провежда се в онлайн среда);
- Комуникация и сътрудничество (провежда се в онлайн среда);
- Създаване на дигитално съдържание;
- Безопасност (провежда се в онлайн среда);
- Решаване на проблеми.

Проектът *Свързване на образованието през Дунав* предвижда създаването на интегрирани съвместни учебни лаборатории – едната във филиал Силистра, другата във филиал Кълъраш.

Лабораторията във филиал Силистра е предвидена да бъде обзаведена със следните ресурси: интерактивен дисплей 86“, 11 лаптопа, 1 цветно мултифункционално, лазерно устройство - формат А3, комуникационни елементи, подходящ софтуер за управление на обучение, кабелна интернет връзка.

Коментиранията етапи – проучване на компетентности (дигитални, езикови и мултикултурни), изготвяне на учебни програми за тяхното усъвършенстване и създаването на учебни лаборатории съставят т.н. *Съвместната трансгранична образователна и учебна схема (Joint CETS)*. Екипите на Joint CETS трябва да разработят промоционални *teaser* курсове за всяка от изследваните компетентности.

Teaser курсове по *Дигитална компетентност*

Целта на *teaser* курсовете по *Дигитална компетентност* е да представят учебната програма; да бъдат атрактивни и информативни; да мотивират бъдещите обучаеми за участие в пълния курс. Те са създадени така, че да предизвикат интерес към обучението по Дигитална компетентност, с което да селектират заинтересовани участници и да им покажат, че могат да усъвършенстват дигиталната си компетентност.

Създадени са два *teaser* курса от учебната програма по Дигитална компетентност – *Комуникация и сътрудничество* и *Създаване на дигитално съдържание*. Темите са подбрани съобразно показаните по-ниски резултати от проучването на дигиталните компетентности на обучаемите в трансграничния регион - *Облачни услуги и работа върху споделен документ* и *Създаване на съдържание*.

Teaser курс *Комуникация и сътрудничество* - провежда се в хибридна форма и включва подтеми: Дигитални канали за комуникация; Сътрудничество в облачна среда; Нетикет, авторски права, цифрова идентичност; Интелигентни преводачи, адаптивни чатботове, автоматични субтитри и транскрипции, ИИ за подпомагане на комуникация в мултикултурни групи. Преводачи с ИИ (DeerL, Google Translate).

Целевата група са студенти от филиал Силистра, ученици от Професионална гимназия по селско стопанство в с. Ситово и студенти по аграрни науки и ветеринарна медицина от филиал Кълъраш (Румъния).

Целта на обучение е да събуди интерес към придобиване на компетентности у участниците за работа върху споделени документи, анализ на данни за цените на селскостопански зърнени продукти в трансграничния регион чрез обобщаващи таблици и диаграми; дебатиране по процедурата при спазване на нетикет за колаборативна работа в онлайн среда.

Обучението е предвидено да се осъществява с интерактивни методи в мултимедийна среда, с предоставени облачни материали за демонстриране на необходими за изпълнението на практическата задача активности. Обратната връзка към изпълнението се осъществява с електронна анкета - допитване; аудиодискусията относно зададените в чата въпроси; споделяне на екрана на участниците и показване на резултата от работата върху споделени и редактирани документи.

Teaser курс *Създаване на дигитално съдържание* - провежда се в присъствена форма и включва подтеми: Работа с текстови, визуални и аудио материали; Принципи на авторското право, използване на цитиране; Основни техники за редактиране на съдържание; Инструменти с ИИ за подпомагане на създаване на текст, графики, презентации - ChatGPT.

Целевата група са студенти от филиал Силистра, студенти от филиал Кълъраш (Румъния), учители и преподаватели от двата филиала – в Силистра и в Кълъраш.

Цел на обучението е: да събуди интерес у участниците към придобиване на компетентности за създаване на дигитално съдържание в текстов документ под формата на изследователска статия в частта ѝ Библиографията (References); да се усвоят общоприетите стилове на цитиране по БДС, APA стил и бележки под линия [1,2,3].

Обучението е предвидено да се осъществява с предоставянето на оригинални документи и стандарти за стиловете на цитиране по БДС[2] и APA[3] стандарт, от които да са достъпни правила и примери за цитиране на различни информационни източници – книги, статии, изображения, електронни материали, резултати от генеративен изкуствен интелект и др. Използват се дигитални инструменти за транслитериране на български източници към латински език. Използва се ChatGPT за автоматично преобразуване на цитиране от БДС към APA стил. Прави се критичен анализ на резултатите от преобразуването на базата на предоставените стандарти. Налични са облачни материали за демонстриране на необходими за изпълнението на практическите задачи активности. Обратна връзка се осъществява чрез електронна анкета и дискусия.

РЕЗУЛТАТИ

Изследването на дигиталната компетентност в трансграничния регион Силистра - Кълъраш по проект *Свързване на образованието през Дунав* е последвано от разработена учебна програма и документация за нейното усъвършенстване, съобразена с Европейска рамка за дигитални компетенции на граждани DigComp2.2. Разработени са демонстрационни teaser курсове за нейното промотиране чрез интегрирани учебни лаборатории. Предстои тяхното реализиране в хибридна и присъствена форма.

След провеждане на промоционалните teaser курсове електронни анкети ще проследят удовлетвореността на участниците от тяхното провеждане и мотивацията на участниците да преминат през пълния курс, определен от програмата за *Дигитална компетентност*. Институционалните форми, които са възможни за обучение по пълната програма са - като факултативна дисциплина към Центъра за продължаващо обучение на филиал Силистра или като избираема дисциплина, включена в учебните планове на специалностите във филиал Силистра.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изследването на дигиталната компетентност в трансграничния регион Силистра - Кълъраш по проект *Свързване на образованието през Дунав* е направено с цел да се съпостави с общоприети европейски образователни стандарти, да се предоставят допълнителни образователни услуги за нейното усъвършенстване чрез нови, неформални процедури и развитие на образователната инфраструктура. В резултат на това жителите на трансграничния регион да получат нови възможности за учене през целия живот, приобщаване и реализация.

ЛИТЕРАТУРА

1. Кръстева, Р. (2022). Новият, актуален вариант на стандарта БДС ISO 690: 2021 „Информация и документация. Ръководство за библиографски позовавания и цитиране на информационни източници“. В Обществото на знанието и хуманизмът на XXI век – XX национална научна конференция с международно участие. <https://buditeli.unibit.bg/sektsia/2-knijovnost-i-humanism/149-r-krysteva>

2. Факултет по журналистика и масова комуникация. Изисквания за оформяне на ръкописи. (2022). Университетско издателство „Св. Климент Охридски“. https://fjmc.uni-sofia.bg/sites/default/files/inline-files/FJMC_Manuscript_Guidelines_2024.pdf

3. Философски факултет. Стандарт на APA за цитиране. (2025). Софийски университет „Св. Климент Охридски“. <https://phls.uni-sofia.bg/obuchenie/bakalavarski-programi/psihologiya/polezna-informaciya-specialnost-phychologiya/standart-apa-citirane/>

4. EUROPEAN COMMISSION. Digital Education Action Plan (2021–2027): Resetting Education and Training for the Digital Age. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2

5. Furtáková, L. (2024). DigComp Framework: From 1.0 to 2.2. Quo Vadis 2024: CommUnity.